

Wuswobodźeni k swobodze

**Do swobody je nas
Chrystus wuswobodził!
Tehodla stejće kruće a njedajće so
znowa do kwakle wotročstwa
zapřahnyć.**

List na Galatiskich 5,1

Lubi bratřa a lube sotry, prašenje za swobodu a njeswobodu je prašenje, kotrež nas čłowjekow zdawna zaběra. Ze wšelakimi wotmołwami, što drje swoboda je, je so přez lěttysacy pospytało. Za nas křesćanow ma swoboda mjeno: Jezus Chrystus. Swobodni smy jenož w Bohu samym, z tym zo so jemu podstajimy. Chrystus je nas k swobodze wuswobodził, kaž japoštoł Pawoł w lišće na Galatiskich pisa. Tež hdyž so Pawoł tule na wid Mójzasoweho zakonja počahuje, plaći sada bječasnje za wšitkich křesćanow a w kóždym žiwjenskim wobtuku.

Hladajo na njeličomne definicije wo swobodze so dwaj aspektaj wujewitej:

1. Dawa swoboda „wot něčeho“. Tu měni swoboda njepritomnosć wonkownych nućenjow a wjazbow kaž na přikład normow a zakonjow abo tež přirodnych wobmjezowanjow. Hdyž swobodu tak zrozumimy, potom měli tute nućenja wotstronić, zo bychmy swobodu docpěli.

2. Dawa swoboda „k něčemu“. Swoboda je tu zamóžnosć, wolu do wěsteho směra wusměrić, mjenujemy ju swobodu rozsuda a wole abo tež awtonomiju.

Wobhladujmy sej ideologiju marxizma. Wozmu sej ju, dokelž so w džensnišich dnjach po zdaću wjesele wožiwja. Tu so předewšěm swoboda „wot něčeho“ wuzběhnje. K swobodze dóndže čłowjek přez bój. Tak wuswobodzi so wón sam wot wuklukowanja a potlócowanja. Potom nastaje

nje – tajka je předstawa – paradiz na zemi. Čłowjek steji w srjedźišću, je sebi sam swój knjez a je tak tež sam za swoju zbóžnosć zamołwity. Wuchadzišćo za to je, zo je čłowjek samo na sebi dobry a k dobremu kmany, hdyž so jenož mócnje dosć wo to prócuje. Wón dyrbi dobre stworić, zo by paradiz nastał. Z wobrazom móhli to takle wopisować: Hdyž su plody dobre, budže so tež štom zdobrić.

Křiž w Hušćanskej cyrkwi

Foto: wosada Huska

Kompletnje napřećo temu steji křesćanske zrozumjenje wo swobodze.

Swoboda je něšto, štož so nam wot Boha spožči. Bóh steji w srjedźišću, nic čłowjek. Přez prahřeč njeje čłowjek hižo kmany, samo wot so dobre činić. Stawizny však nas wuča, zo skónči kóždyžkuli po-

syt, kiž wobhladowaše čłowjeka jako centrum a za dobre kmany, w horju a bědže abo samo we wójnje. Jako křesćenjo zwěšćimy: Čłowjek dyrbi so wuswobodzić, wón njemóže sebje sameho dobrego sćinić. Štom dyrbi dobry być, zo bychy dobre plody narostli. Runje to je Jezus Chrystus činił. Wón je nas wuswobodził k dobrym skutkam, wón nas wukmani k dobremu, dokelž je našu bytosć změnił.

Tehodla leži swoboda křesćana w jeho wěrje do wuswobodźenja přez Jezusa, štož ma scěhi za naše žiwjenje. Dokelž nam ničo wjac woprawdže škodźec njemóže, smy swobodni wot wuskosćow a strachow tuteho swěta. Přetož padnjemy přeco jenož do Božej hnadnej ruki a damy so přeco jenož wot Jezusa Chrystusa wjesć. W nim smy swobodni.

Wšitko, štož dobrego činimy, nječinimy, zo bychmy so před druhimi wupěrali abo poměry polěpšili, w kotrychž smy žiwi. Činimy wšitko, dokelž z tym našemu Bohu swój džak wopokazamy, džak za wuswobodźenje. Wostanje však při tym, zo smy w svojim žiwjenju přeco hišće na wěcy wjazani. Jěsć a pić dyrbimy, hewak zawutlimy. Zakonje knježerstwa plaća tež za nas křesćanow, dalokož Boha njesměša. W Jezusu Chrystusu smy swobodni, tehodla činimy wšitko z lubosće, nic z nuzowanja. To je swoboda křesćanow. Pawoł nas zdobom namołwja: Njedajće sej tutu swobodu wzać. Zhubimy tutu swobodu, hdyž so wot Chrystusa wotwobročimy.

Štož jenož na wobstejnosće tuteho swěta a nic na wuswobodźenje přez Jezusa hlada, tón chabla a na kóncu padnje.

Tehodla dajće nas na Chrystusa hladać a w tutej swobodze spóznać: Wšitko, štož so stawa, stawa so k našemu dobremu. Chrystus je nas k swobodze wuswobodził.

Thomas Schädlich, farar w Husce

Spěwanje je wjesele!

Lube džěci, znajeće wy to tež? Druhdy mjenujcy hižo do swojeju staršeju wotuću. Wonka je nětko w zymje hišće ćma a stanyć so mi tak prawje nochce. Da słucham na zynki, kiž so z woknom do džěćaceje stwy dobudu. Někotre hižo znaju, dokelž so kóžde ranje wospjetuja: ridrowanje nakładnych awtow, kiž do fabрики napřečo přijědu, mjećenska mašina, kotraž ma cyle w bliskosci swoju garažu, a znajmjeńša na někotrych dnjach zdalene trubjenje lokomotivy na dwórnišću. K rańšim zynkam słušeja pak tehorunja wšelake ptački, kiž najskejše na štomach wokoło našeho doma bydla. W nazymje sym je lědma zasłyšała, nětko pak je hižo ptače fifolenje słyšeć. Snano spěwaja hišće wo ptačim kwasu, tak kaž smy to tež zašly měsac w pěstowarni činili.

Za mnje klinči to kaž rańši spěw. Hdyž sym potom stanyła, dže poprawom tež hnydom ze spěwanjom dale. Něchtó w swójbje přeco něšto spěwa, nank někajke stare spěwy, maminka husto wo Jezusu a mój ze sotřičku tež wšo spěwamoj, štož namaj tak do mysłow přińdže. Čehodla pak wšitcy spěwamy? A čehodla je tež ridrowanje awtow před domom kaž spěw?

Za moju sotřičku je to jednorje. „Spěwanje je wjesele“, by drje prajiła a sej hnydom někajki nowy, lóštny tekst za spěwanje wumysliła. Dyrbju při tym jenož myslić, kak lóštne tajke spěwy kaž „Hači-waldera!“ su. Nank praji, zo móžeš ze spěwami

prajić, što začuwaš. Hdyž sy zrudny, spěwaš zrudny spěw, hdyž so na hody wjeseliš, hodowny. Prašam so pak, što ma to potom rjec, hdyž nank wo někajkej Hance spěwa, kotraž dyrbi wjesoła być. Ja rady spěwam, dokelž tež rady k temu rejuju. Potajkim spěwamy tež, zo bychmy so při tym derje čuli. Tak je tež wječor, hdyž maminka abo nank namaj do łoža zaspěwataj, zo bychmój derje wusnyłoj.

Maminka praji, zo móžeš ze spěwanjom tež Boha chwalić abo wo tym powědać, kak rjenje je, zo Jezusa mamy. Tak so tola tež na kemšach čini. A tam samo cyle wjele ludźi hromadže spěwa.

Myslu sej, zo je drje wjele přičin sej spěwčk zaspěwać abo naposkać. Wažne pak je, zo je spěwanje krasna Boža wunamakanka, hdyž nam tola telko wjesela wobradža. Waša Mina **Měrcin Bałcar**

Hwězdzička za hwězku zaspěwa so,
z wóčkom kaž złotym witaju so...

K wumolowanju. Tutón spěw nank namaj rady jako kolebawku spěwa.

źorło: www.malvorlagen-seite.de/wobdzěl.: M. Bałcar

Z předsydstwa Serbskeho ewangelskeho towarstwa

Dnja 18. januara wuradźowaše w Budyšinje předsydstwo Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Člonojo předsydstwa rozjimaču lětuše zarjadowanja: Serbski kónc tydženja w Hainwalde (21. do 24. haperleje), cyrkwinski dzeń w Bukcach (11. a 12. junija), dworowy swjedžen w Hrubjelčicach

(3. septembra) a džěłarnička Bjesadow w Hodźiju (8. oktobra). Lětuša hłowna zhromadźizna budže na reformaciskim dnju (31. oktobra) w Drěwcach.

Towarstwo ma w Serbskim domje nowu stwu w něhdyšej etaži rozhłosoweho sćelaka MDR.

Měrcin Wirth

W čěskim časopisu wo delnjoserbskej bibliji

We wědomostnym časopisu „Clavibus unitis“ (č. 2021/2), kotryž w Praze wuchadza, je dr. Timo Meškank z Instituta za sorabistiku Lipsčanskeje uniwersity kónc lońšeho lěta přinošk wo njedawnym nowowudaću delnjoserbskeje biblije wozjewił. Wjacestronski, hornjoserbsce spisany nastawk pod nadpisom „Nowowudaće delnjoserbskeje biblije 2020. Wokolnosće a tekstowe wosebitosće“ wěnuje so kultur-nostawizniskim kaž tež rěčnym prašenjam. Delnjoserbsku bibliju, kotraž bě posledni

króć 1868 wušła, je skupina zajimcow w nošerstwje Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěč w cyrkwi w zašlych lětach za znowawudaće najprjedy w digitalnej a po tym w čišćanej formje přihotowała.

Časopis z přinoškom dr. Tima Meškanka je zajimcam internetnje přistupny pod linkomaj:

https://www.acecs.cz/media/cu_2021_10_02.pdf

https://www.acecs.cz/index.php?f_idx=4&f_cu=cu_2021_10 **PB**

Słownik zaso na předań

Dwuzwjazkowy „Němsko-hornjoserbski słownik“ z wobjimom 80.000 hesłow je přerjona wobšěrna přiuručka k hornjoserbskemu słowosłódkaj přitomnosće, kiž so na němčinu zložuje. Dawno wupředatej zwjazkaj 1 A-K a 2 L-Z so nětko w dalšim nakładže předawatej. Słownik njeje jenož standardne džěło k wužiwanju spisowneje rěče, ale tež njeparujomny zakład za sorabistiske leksikaliske přepytowanja a za přirunowace slawistiske slědženja. **LND**

Deutsch-ober-sorbisches Wörterbuch/
Němsko-hornjoserbski słownik,
zwjazkaj
1 A-K
a 2 L-Z, 1208
stron,
kumštna
koža, ISBN
978-3-7420-
2703-0,
39,00 €

Su jenož „mužoj hódni wěčnoh wopomnjeća“?

Maćica Serbska přeprasy na zjawnu diskusiju

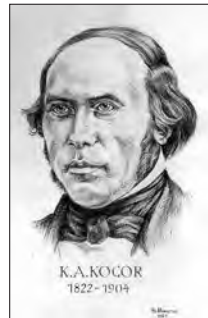
Hižo někotre lěta su w towaršnostnym diskursu slyšeć hłosy, kiž žadaja sej wjace widzomnosće žonow nic jenož w zjawnosći, ale tohorunja w rěči. W tutym zwisku zwurazni so w serbskej zjawnosći tež prašenje, hač njeměli tekst serbskeje hymny změnić, wšak njeskutkowachu a njeskutkuja jenož mužoj na dobro serbstwa. Aktualne bu tute prašenje wospjet po swjatočnym spožčenju Myta Čišinskeho w oktobry 2021, jako redaktor Serbskich Nowin namofwi, zo „měli chutnje wo tym rozmyslować, hač so druheje štučki přichodnje wzdamy abo ju znajmjeńša přebasnimo“ (Serbske Nowiny 18.10.2021, str. 2). Postorkował bě so redaktor wosebje na linkach „Ow, zo bychy z twójeho / klina wušli mužoj, / hódni wěčnoh wopomnjeća!“

Wězo ma so w tutym zwisku wobmyslić prašenje, što ma prawo změnić serbsku hymnu. Awtorske prawa w juristiskim zmysle hižo njewobsteja, tak zo móže samo na sebi kóždy tekst hymny změnić. Maćica Serbska steji tradiciji serbskeho wozrodźenja a stworićelomaj serbskeje hymny jara blisko a chce tohodla přewzać zamołwitosć, zjawnu diskusiju zahajić a přewodźeć. Nam je wědomo, zo njeje tajka diskusija jednora. Widźimy pak trěbnosć, so wo tutej brizantnej temje zjawnje wuměnjec. Dalši pohon za nas je jubilejne lěto 2022 Zejlerja a Kocora, awtorow džensnišeje hymny. Tuž je nětko prawy wokomik, so z tutym prašenjom zaběrać.

Serbja su w zašłosći wšelake spěwy jako narodnu hymnu spěwali. Na spóčatku wužiwachu hišće pólske a ruske melodije jako zakład a stworićelomaj k tomu serbski tekst, tak bě na přikład ze spěwom „Hišće Serbstwo njezhubjene“, za kotryž napisa Handrij Zejler tekst (po pólskej předložce „Jeszcze Polska nie zginęła“). Tež „Naše Serbstwo z procha stawa“ (1846) z pjera Michała Domaši so wěsty čas jako hymna wobhladowaše, wot lěta 1870 sem bě to spěw „Ja Słowjan sym a Słowjan budu“ z tekstem Jana Arnošta Smolerja. Na iniciatiwu Bjarnata Krawca pak přesadzi so

Stworićelaj serbskeje hymny Handrij Zejler a Korla Awgust Kocor

Repro: archiw PB

w lěće 1923 – potajkim před nimale sto lětami – narodna oda Handrija Zejlerja „Na serbsku łužicu“ (1827) z melodiju Korle Awgusta Kocora jako serbska hymna, džensa znata pod nadpismom „Rjana łužica“. Ze zredukowanjom na přěnu a poslednju štučku originalneje basnje zdoby sej tekst trěbnu distancu, zo by jako hymna fungował.

Wšitcy móžemy nastaće originalneho teksta do historiskeho konteksta zarjadować. Snano tež tohodla njeběchu dotal chutne pospyty, tekst hymny změnić, slyšeć a widzeć. Při wšěm ma někotryžkuli dziwne začuće při spěwanju, to čím bóle, hdyž čescimy ze spěwanjom nic jenož mužow, ale tohorunja žony. Je tuž wopravnjene so prašeć, hač je originalny tekst Zejlerja wopravdže hišće wědomje spěwajomny abo hač je akceptabelne, tekst hymny tak změnić, zo žony hižo wuraznje njewuzamknjemy.

Jeli by wobstał wěsty konsens w tajkim prócowanju, by wězo idealne było, hdy by so tekst druheje štučki jenož ľahodnje změnił a paralelne spěwanje originalneje a wobdzěłaneje wersije dowoliło, bjez toho zo by to přejara myliło. Do wěšteje měry so to hižo nětko praktikuje, hdyž spěwaja Hornjo- a Delnjoserbja hromadže, kóždy w swojej rěči.

Maćica Serbska nochce diskusiju jenož zahajić, ale konkretnje pokazać, zo hodža so horjeka mjenowane premisy dodźeržeć. Podamy tu namjet z drobnej změnu w dru-

hej štučke, zo by kóždy, kiž chce so na diskusiji wobdzělić, widzał, zo su ľahodne změny teksta móžne:

originalny tekst:

Časo přichodny,
zakćej radostny! –
Ow, zo bychy z twójeho
klina wušli mužoj,
hódni wěčnoh wopomnjeća!

wobdzěłany tekst:

Časo přichodny,
zakćej radostny! –
**Njeh nam z klina twójeho
wuńdu žony,** mužoj,
hódni wěčnoh wopomnjeća!

Wuchadzišo je dalša akceptanca tak mjenowaneho generiskeho maskulinuma, kiž wšak žony, gramatisce widžane, wuraznje jako tajke njemarkěruje („hódni“), ale je tež njewuzamknje (tak mjenowana genderowa rěč pak předmjet tuteje diskusije njeje). Lěpšina tu podateho namjeta je, zo so originalny rym a rytmus njezměnitej.

Delnjoserbja su w nastupanju zapřijeća žonow do serbskeje hymny hižo krok dale. Originalny přełožk Hendricha Jordana hodži so w delnjoserbsčiny zlochka změnić. Tak spěwaja někotři hižo nětko paralelnje wotpowědnju pasažu: „Och, gab **muže/luže** stanuli, / za swój narod žěłali, / gódne nimjer wobspomnješa.“

Prosimy tuž wšitkich zajimowanych Serbow a wšitke zajimowane Serbowki kaž tež serbske towarstwa so na diskusiji wobdzělić.

Witane su přinoški do Serbskich Nowin runje tak kaž dopisy na Maćicu Serbsku (tež w formje mejli na macica.serbska@web.de). Wobchadźamy dowěrliwje z wosobinskimi datami a akceptujemy, hdyž něchtó nochce zjawnje mjenowany być. Hdyž situacija w zwisku z koronapandemiju to dowoli, chcemy tež rady na diskusijne zarjadowanje w prezencnym formacie přeprasy (zhromadnje ze Serbskimi Nowinami).

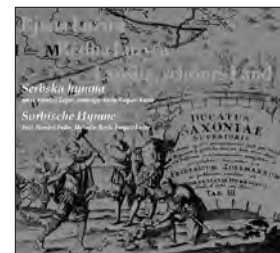
W mjenje předsydstwa Maćicy Serbskeje
dr. Anja Pohončowa, předsydka

Serbska hymna na CD

„Rjana łužica – Rědna łužyca – Lausitz, schönes Land“ rěka CD, na kotrejž předstaja so serbska hymna w hornjoserbskej, delnjoserbskej a němskej wersiji. Nahrawało je so nowe wobdzěłanje Oksany Weingardt za mały komorny orchester ze studentami Drježdźanskeje Wysokeje šule za hudźbu „Carl Maria von Weber“ a dalšimi hudźbnikami. Jako spěwarja-solista slyšiće Geralda Schöna. CD pak nima serbsku

hymnu jenož dokumentować, ale tohorunja do spěwanja pohnuwać; tuž namaka zajimc na njej tež instrumentalnu wariantu.

Pěseń „Rjana łužica“ předstaji so přeni raz dnja 17. oktobra 1845 w Budyšinje na přnim serbskim spěwanskim swjedženju. Tekst spisał bě Łazowski farar Handrij Zejler a hudźbu skomponował Korla Awgust Kocor, tehdy młody wučer w Stróži. W lětach po swjedženju bywaše spěw dale a woblub-

Kito Lorenc přebasni jón do němskeje rěče.

Wot Załožby za serbski lud wudata CD płaći 6,90 € a předawa so mjez druhim w Smolerjec kniharni a w SKI. **LND**

bowaniši a sta so tak ze serbskej hymny. Wučer a etnograf Hendrich Jordan tekst pozdžišo do delnjoserbsčiny přełoži a spisowaćel

„Stop a stup“ – nowa zběrka krótkeje prozy

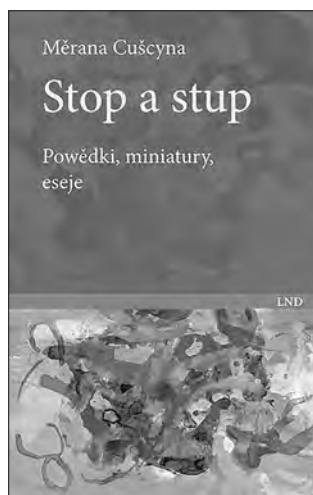
Nowa zběrka krótkeje prozy, kiž wuńdže w Ludowym nakładnistwje Domowina (LND) pod titulom „Stop a stup. Powědky, miniatury, eseje“ w lěće 60. narodnin awtorki Měřany Cušcyneje (hlej PB 12/2021), je po formaće wjetša hač kapsna kniha, tola mjeńša hač hornjoserbske antologije. W zběrce z krutej pławowej wjazbu a spodobnej papjerjanej wobalku (wuhotowanje Iris Brankačkowa, lektorat Marka Maćijowa) je zapřijate 47 tekstow. Z nich je 14 hižo wozjewjene, štož dokumentuje rólu rjada hornjoserbskich antologijow a časopiša Pomhaj Bóh (PB) jako wažnej spěchowarce krótkeje prozy džensnišich dnjow (stajnje po šěsć wozjewjenych tekstach).

Hižo pregnantny titul na awtorcyne poetiske wužiwanje řeče pokazuje – aliteracija (samsnej spočatnej konsonantaj resp. zwukaj wažneju słowow) we wjazbje z řečneje hrajkou (cuze a serbske słowo), wuzběhujetej nawopačneje pohibaj, jedyn pohib jako scěh druheho. Zastaće a pokročowanje pak hodžitej so zdomom interpretować jako dvě kajkosći samsneho pohiba. Přechody při klasifikaciji tekstow na zakładže podtitula knihi su runje mjez powědkami (w cyłku 20), kiž su we wušim zmysle short story, to rěka krótkopowědančka z njewočakowanej pointu, a miniaturami (w cyłku 18) zdžěla běžne. Eseje (w cyłku džewjeć) jako třeca kategorija su w tutym padže ja-

ra krótke, po řeči často zhusćene poetiske, zdžěla kritisko-aktualne zhladowanja awtorki na region (na př. „Budyske wěže“, „Łučo“, „Zhubjena wjes“, „Žornosyki“) abo na tworjenje wuzwolenych serbskich a ze serbskim swětom zwjazanych spisowacelow (Jan Wornar, Měrcin Nowak-Njechorński, Erwin Strittmatter, Viktor Klemperer, Mato Kosyk, Kito Lorenec, Jan Lajnert, Jan Arnošt Smoler a Handrij Zejler).

Někotre teksty su bjez interpunkcije a bjez wulkich pismikow pisane, w čimž hodži so emocionalny nawal, běh (pod)wědomja abo poetiskosć spóznac. W fikcionalnych tekstach su hinak hač w esejach hłowni akteroj husto žony. Genderowanje sej njewunuzuje moderna, ale přewšo archaiska hornjoserbsčina pola werbow preterituma, tak zo dyrbi so tež awtorka rozsudzić, byrnjež splah zdžěla sekundarny był.

Konflikt jako wažny motor jednanja Cušcyneje lědma direktnje předstaja. Skerje začuća a wobkedžbowanja protagonist(k)ow při a po přežiwjenju tajkich wopisuje.

Tuž staj čitar a čitarka w aktiwnej rólě a móžetaj teksty z fantaziju, ze swojimi začućemi a žiwjenskiimi nazhonjenjemi abo z wědu dopjelnic. To wučinja modernu naročnu literaturu.

Wopisuja so načasne wašnja žiwjenja kaž pilates („Bolerazka“), rejowanski kurs („Rytmus porow“), ale tež moderna sportowa drasta („Cyblowe suknički“) a cyle aktualne poženje wokolo wotbagrowanja lěsow wuhla dla („Bomy“), wulke wichory („Panwchor“), móc zemjerženja

(„Hrimot“) a zdžěla skurilno-fantastiske situacije (na př. „Nohaty wosušk“, „Čerwjewawka“, „Wažny pismik“). Samo koronainfekcija (na př. „Flockdownkino“) njepobrachuje. Wězo čerpa awtorka zdomom ze swojich nazhonjenjow a dopomnjenkow, kaž su to džěčatstwo pola serbskeje ewangelskeje džěda a wowki na wsy, měščanske žiwjenje, přewinjenje strašneje chorosće a žiwjenje w mandželstwje. Hladajo na hižo naspomnjene wozjewjenja w PB njezadžiwa, zo so hodowny čas w načasnym šaće a zyma husćišo předstajitej.

W přirodže čuja so Cušcyneje figury derje. Awtorka zamóže jich dowěrliwu počah k njej cunjo a plastisce wopisować: „Łopješka kerkow chróskotachu, hdys a hdys nakotachu hałuzu. Na mjezy hole teptachu a korčachu džiwje swinje. Druhdy šćowkaše liška. ... Wowka jemu pokaža, zo njebě lěš městno stracha, ale městno počne žiwjenja a dožiwjenja.“ („Bomy“, str. 7–8). Byrnjež rysuja so zdžěla strašne situacije, njenadeńdžeš šěrjenje strachow abo samo paniki. W tutych a tamnych tekstach přewahuje eksistencialna přichilnosć k přirodže, k žiwjenju a k ludžom cyle w zmysle najlěpšeje tradicije serbskeje literatury, literatury małego luda, štož pak so z tradicionalizmom zaměnić njemělo. Jara rědke su bohudžak tež w serbsčinje so zadomjace njelogiskosće, na př. „Wonka je ... pancate wjedro.“ (str. 72), „cyle bosy“ (str. 100). To wšak awtorcyne řečne wunamakarstwo a jeje řečnu preciznosć na žane wašnje njepřikrótsi.

Literarne předstajenje Měřany Cušcyneje kaž tež wot njeje wužiwanja řeč stej zrozumiweje a naročnej, humor přecelny (na př. „Krawata“). Tak je čitanska zabawa zaručena. Kniha je tuž rjany dar wšěm čitacym, wězo awtorce samej a tehorunja temu a tamnej k narodninam abo k hinašej dobrej přiležnosći. **Christiana Piniekowa**

Wot kónca zašleho lěta stejitej na hłownej dróze při zajědźe do Hodzija dwurěčneje tafličce, kiž skedźbnitej na njedzelnje kemše w cyrkwi. We wjetšim pismje je podaće němsce wopisane, dokelž wšak so kemše hłownje w němskej řeči swjeća. Stajnje pak su tam tež serbske sady abo štučki kěrlušow słyšeć, tak zo serbske podaće pobrachować njemělo.

Tekst a foto: Krystof Rummel

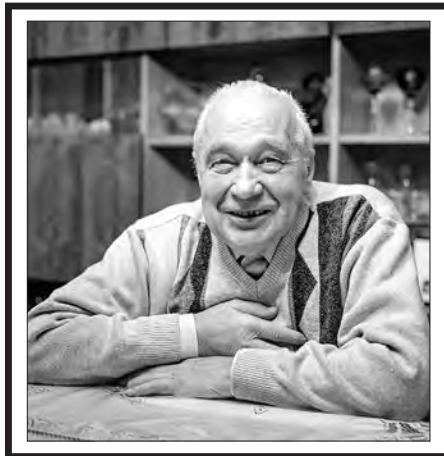
Měřana Cušcyneje, Stop a stup. Powědky, miniatury, eseje, wuh. I. Brankačkowa, LND Budyšin 2020, 159 str. (ISBN 978-3-7420-2686-6) kruta wjazba 16,90 €

Maks Šymko ze Slepoho zemrěł

Maks Šymko ze Slepoho, kotryž oficialnje Paul Max Schimko rěkaše, njeje hižo mjez nami. Krótko do hód, 22. decembra 2021, je we wysokej starobje 91 lět na prawdu Božu wotešoł. Slepjanska wosada dyrbi so wot swěrneho Serba rozžoňować.

Narodźił je so Šymkoc Maks 23. haprleje 1930 na staršiskim statoku napřečo Slepjanskej cyrkwi. Bě najstarši syn mandželskeju Hanza a Marje Šymkoc. W Slepjanskej cyrkwi bu wot fararja Mateja Handrika 25. meje 1930 wukřčeny. Wosebje jeho wowska Hana Šymkoc so w přních žiwjenskich lětach wo njeho staraše, tak zo hólč běžnje serbowaše. Z młódšimaj sotromaj Hanu a Marju doma w Slepom wotroscě.

Čežke bě žiwjenje na holanskim statoku a wšitcy dyrbjachu hižo w młodych lětach sobu džětać. Kónc Druheje swětoweje wójny dyrbjěše swójba před so bližacej frontu čěkać. Čas žiwjenja wosta Šymkoc Maksej w pomjatku, kak je 15lětny na čěkańcy konjacy zapřah wodźił, dokelž běchu nana

Maks Šymko

Foto: Karsten Nitsch

hišće krótko před tym do wójny zwolałi.

Po wójnje a zakóńčenju Slepjanskeje šule džětaše Maks Šymko na domjacym statoku a wopyta ratarsku šulu w Choćebuzu. W léce 1951 woženi so z Bastianoc Marju

z Trjebina. Mandželskimaj narodźichu so tři džowki Gerda, Sigrid a Gisela. Dokelž dyrbjěše młodu swójbu zežiwić, džěše Maks Šymko najprjedy do škleńčernje w Bělej Wodze na džěło, pozdžišo pak džělaše lětdžesatki w lěsnistwje. Čas žiwjenja lubowaše holansku domiznu, z kotrejž bě wusko zwjazany.

Nimo džěta bě rady po puću, skutkowaše hižo z powójnskich lět w Domowinje a chodžeše rady na serbske zarjadowanja we wsy a w cyrkwi. Bě wustojny hrajer šacha a wobdžěli so čas žiwjenja na wjele turněrach. Spočatk 90tych lět poda so na wuměnk a radowaše so nad wosom wnučkami a džesać prawnučkami. Čežko bě za njeho njejpaka smjerc wnučka. Žarowaše tež jara wo swoju mandželsku Marju, kotraž w léce 2008 zemrě.

Šymkoc Maks wostanje mi ze svojim dobroćiwym, miłym a přecelnym wašnjom w pomjatku. Njeh je jemu serbska holanska zemja lochka! **Jadwiga Malinkowa**

150lětny jubilej cyrkwyje w texaskim Serbinje swjećili

Njedzelu, 5. decembra 2021, woswjeći lutherska wosada swj. Pawoła w texaskim Serbinje 150. róčnicu poswjećenja swojeje cyrkwyje z džaknymi kemšemi. Boža služba zapřija modlitwje fararja Jana Kiliana, kotrejž bě wón při poswjećenju cyrkwyje 1871 přednjest. Wot njeho w serbskej a němkej rěči napisanej modlitwje buštej nětk do jendželšćiny přeloženej, zo byštej so na kemšach składnostnje 150. jubileja wužiwać hodžaloj. Chór zanjese kěrluš „Faith of Our Fathers“ (Wěra našich prjedownikow) z wosebiće napisanej štućku. Krótke stawizny Serbinskeje wosady a cyrkwinškeho twarjenja dóstachu kemšerjo w čišćanej formje k čitanju. Wosadny farar John Schmidt bě tež zestajil dwaceći prašenjow wo cyrkwi, zo bychu wosadni swoju wědu wo njej přeprowowac móhli. Něhdže 300 kemšerjow so na jubilejnych swjedženskich kemšach wobdžěli.

Marian Wiederhold, Serbin, Texas
z jendželšćiny T.M.

Modlitwje fararja Jana Kiliana při poswjećenju cyrkwyje w Serbinje 3. decembra 1871

Zasp.: Knježe, zdđerž tón twar twojeje cyrkwyje, kotruž mjez nami založil sy,

Wotm.: Přetož wona je twój skutk. Hamjeń.
Modlmy so k Bohu: My džakujemy so tebi, Knježe Božo, njebieski Wótče, zo sy nam twoje swjate ewangelijon dał a nam k natwarjenju a k dotwarjenju tuteje cyrkwyje twoju hnadu spožčil sy, my prosmy twoju njedogrunowanu smilnosť, ty chcył

Prěneho adwenta 1871 wot fararja Jana Kiliana poswjećena Serbinska cyrkej w hodownej pyše a ze serbskim postrowom

Foto: wosada Serbin, Texas

tajke zbóžne swěto twojeho słowa nam hnadnje zdđeržec a přez twojeho Swjateho Ducha naše wutroby tak wodźić, zo bychmy nihdy wot njeho njewotstupili, ale twjerdže nad nim dđerželi a naposledku přez tosame zbóžni byli, přez Jezom Chrysta, twojeho Syna, našeho Knjeza. Hamjeń.

*

Zasp.: Twoje słowo je našim noham swěca
Wotm.: A swěto na našim puću.

Modlmy so k Bohu: Wšehomócnny wěčny Božo, kiž ty přez twojeho Syna wodaće

hrěchow, prawdosć a wěčne žiwjenje nam slubił sy, my prosmy tebe, ty chcył nam a našim přichodnym hnadny być, zo by w tutej cyrkwi twoje słowo přeco prawje a čisće wučene było, a ty chcył tež přez twojeho Swjateho Ducha naše wutroby tak wodźić a zbudźić, zo bychmy w swěće jako twoje džěci po twójim słowje žiwi byli, hač přińdžemy do krasnosće twojeho kralestwa přez Jezom Chrysta, twojeho Syna, našeho Knjeza. Hamjeń.

z rukopisa Jana Kiliana podata T.M.

Jurij Brósk: Dopomnjenki na mlode léta (17)

Sobotu, 2. junija, so rano ½ 7 hodž. rozzhnowach wot serbskich seminaristow Hórnik, Hermana, Krječmarja, Wawrika. Rjana je Praha, hišće rjeńša Praska wokolina, wosebje wot Belvedera. Z čahom jědžech do Bodenbacha [džensa džěl Děčina], hdžež wobjedowach, potom do Děčina, kiž krasnje leži. Po krasnych pučach w dolinach pučowach přez Markvarticy (Markersdorf) a Kamenicu (Kamnitz) do Falknova (Falkenau), hdžež zaso tunjo nocowach.

Njedželu, 3. junija, rano w 5 hodž. kročach loštnje a mócnje do lubeje domizny. Džeń bě slónčny a jara horcy, tak zo dyrbjach pomašo stupać. Z wopalenym mjezwočom docpěch w 12 hodž. lubu Žitawu. Běch jara wjesoly a spokojeny, zo běch z tak mało pjenjzami wušoľ a tola telko widžaľ, nazhonil a dožiwiľ. Swójbje Cantieny a popoľdnju pola Zscharnec dyrbjach wo swojich dožiwjenjach rozprawjeć.

Dočasnje dom na prózdniny

Hłowobolenje, kotrež mje wot apryla sem čwělowaše, so njepolěpši, dokelž mějach přemało spara a přewjele šulskich nadawkow. Starosciwaj staršej pólšaštaj mi krjepki, kiž pak njepomhachu. Na to sej lékař žadaše, zo njesměm hižo priwatne hodžiny podawać. Zdobom wustupich ze spěwneho towarstwa Arion, štož bě mi runje tak njelubo kaž po zdaću tamnym člonam. 29. junija mje hłowa tak jara boleše, zo njemóžach do šule hić. Nětko lékař rozsudži, zo mam jako chory tři nje-džeje dočasnje dom na prózdniny jěć, štož mi scyľa lubo njebě.

Njerady so pónđzelu, 2. julija 1855, rozzhnowach wot wučerjow, znatych a přečelow. Wječor w Budestecach dyrbjach wězo wjele rozprawjeć. Luby nan kaž tež dušna mać běštaj chětro zrudženaj, zo běch dočasnje na prózdniny přišoľ.

Nałožowach doporučenju mlokowu kuru a mějach so tež hewak kruće po lékařowych předpisach. Dokelž čerpješe dobry nan pod sylnymi boloscemi w křižu a chribjeće, dyrbjach po jeho diktaće někotre listy pisać. A njedziwajcy njepřijomneho wjedra chodžach so kupać, kaž bě lékař kazaľ.

Štwórtk, 5. julija, podach so na puć, zo bych knjeza kandidata Schmidta w Budyšinje prosyľ njedželu nana zastupować. Dokelž pak bě Schmidt [Jan Kowar (Schmidt), 1806–1882, kandidat teologije w Budyšinje] w Poršicach pola fararja Krygarja [Hendrich Awgust Krygar, 1804–1858, farar w Poršicach], doběžach tam, a wón přilubi přińć.

Sobotu, 7. julija, mějach po nanowym diktaće wjacore serbske žiwjenjeběhi pisać. Nawječor přińdže, kaž bě slubiľ, knjez

kandidat Schmidt. Dale dónđeštej dwě wopytowarce, kiž přez nóc wostaštej, a njedželu přińdže hišće wjac wopyta. Popoľdnju so z hrami w zahrodze zabawjachmy. Pónđzelu pučowachmy dopoľdnja na Čornobóh a popoľdnju do Hornjeje Hórki, hdžež w korčmje załožichmy a kelhowachmy.

Srjedu, 11. julija, džech ze sotrami do Hornjeje Hórki, hdžež měješe so Bjesada schadžować, štož pak bě so dla njewěšeho wjedra přesunulo.

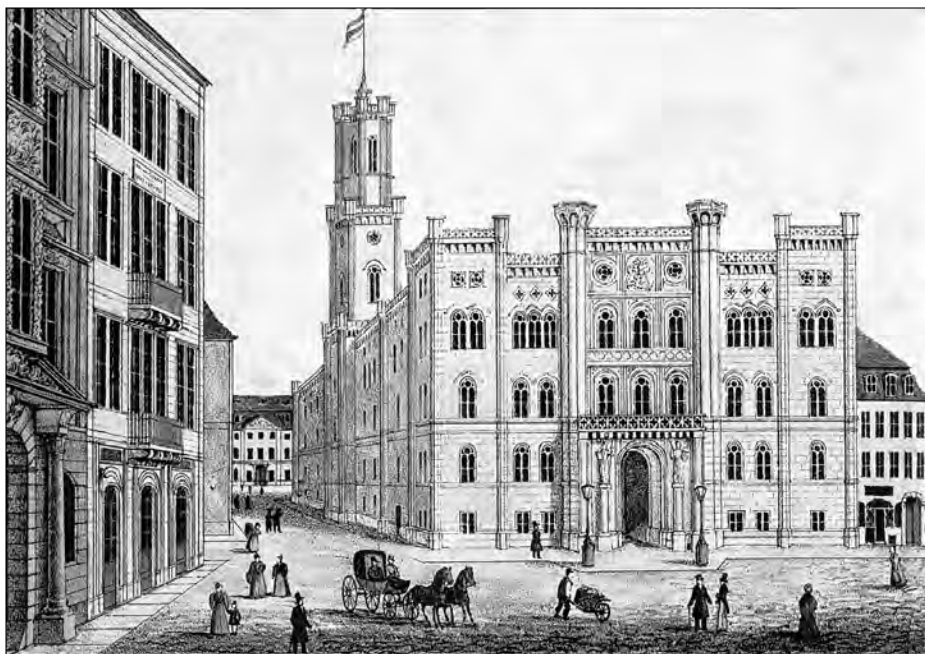
Njedželu, 15. julija, móžeše luby nan zaso předować. Popoľdnju přińdžechu na wopyt knjeni pulwerfabrikantka Schmidtowa z džowkami, tehorunja bur Rječka z Malešec a wučer Fryča z Delnjeje Hórki.

Pónđzelu, 23. julija, jědžechmój z bratrom Božidarom bórže po snědani do

Za to přińdžeštaj dwaj zašiwakaj. Dokelž bě wjedro jara njepřihódne, njemóžach kupać hić. Zaběrach so ze serbskim čitanjom. Tež na druhi džeń čitach w I. a II. zešiwku Časopisa Mačicy Serbskeje 1853–54 „Stawizny serbskeje řeče a narodnosće“, štož mje chětro rozhori, dokelž bě z teho spóznać njesprawne a złowólne potłóčowanje našeje maćeršćiny.

Sobotu, 28. julija, mějach tójšto wobstaranjow w Budyšinje, hdžež zetkach Hanku Wjelic ze Šekec a Theklu Wjelic z Wawic a hdžež wopytach knjeza direktora Drešlera.

Pónđzelu, 30. julija, wobroćowachmy syno. Po wječeri mějach tajke bolosće w hrudži a hłowje, zo bych najradšo hnydom k swojemu lékařej do Žitawy wotjěľ. Nazajtra podach so tehodla do Zaľomja

Nowa radnica w Žitawje srjedz 19. lěstotka

Repro: Jürgen Maćij

Kózlowskich kerkow po drjewo. Hać do wječora nakładowachmój a wotkladowachmój šěsć wjezbow pjenčiny a walčiny. Wječor w 7 hodž. běchmój ze wšem hotowaj, jara sprócnaaj, ale tež spokojenaj. Na druhi džeń běchmój hižo rano w 6 hodž. zaso w lěsu, zo bychmój wotwjeztoľ hišće něšto pjenčiny za kofejwarjenje (za čož budže so najwjace drjewa w Budestečanskej farje přetrjebać).

Na druhe ranje dyrbjachmój mój bratraj jara zahe z woľomaj po džecel jěć. Haćrunjež bě Božidar džeń do teho popoľdnju w Budyšinje na koncerće a rejach pobyl, narěča mje, z nim hić na Čornobóh wobkedžbować chowanje slónca. Wječor w 6 hodž. woteńdžechmój a w 10 hodž. běchmój hižo zaso w swojej łubinej komorce.

Štwórtk, 26. julija, woteńdžechu šwalče z Budyšina, kiž běchu tři dny pola nas byli.

k nanowemu lékařej, hornjemu młynkej Wünschej, kiž bě medicinu studowaľ, ale do poslednjeho pruwowanja dyrbjaľ nanowu młyn přewzać. Wón bě daloko wuwoľany lékař. Z jeho medicinu so domoj wróćich.

Srjedu, 1. awgusta, pučowach, dokelž so zaso lěpje čujach, z Božidarom a jeho přečelom Ottom Drešlerom na Lubjenc. Po wječeri dónđe mój horco wočakowany Žitawski přečel Lehmann.

2. awgusta 1855 džech ze swojim přečelom Lehmannom rano w 5 hodž. do Korzymja, zo bych jemu ruiny rubježneho hrodu pokažaľ. Zaso doma džěštaj Božidar z Ottom Drešlerom na pola žito wobroćować, a mój džechmój rólu wjerćeć.

*Teksty wubraľa a přełožiľa
Trudla Malinkowa
Pokročowanje slěduje*

Lěkarka dr. Wórša Pjechec-Schmellerowa njeboha

Narodźila bě so Wórša Pjechec 25. poźnjenca 1943 jako najmlódše ze štyrjoch dźěći do serbskeje katolskeje swójby. Nahladne burske kubło staršeju w Miłočicach běše raj jeje dźěcatstwa, z kotrymž čas žiwjenja rjane dopomnjenki zwjazowaše. Tutón wobsvět namaka hrózbny kónc na spočatku pjećdziesiątych lět zašleho lětstotka. Dla wšelakich politisce konstruowanych přičin bu swójba wuswojena a měješe swoje kubło a wjes wopuścić. Pjechec mać z dźěćimi bydleše spočatnje w skromnych wobstejnosćach pola swojeho bratra w Swinjarni, pozdžišo přesydlili so swójba do Worklec. Nana wobskoržichu a na wjacore lěta k jastwu zasudžichu. Jako šulska holca so Wórša za swojeho nana zasadžowaše a samo z listom na prezidenta Piecka wo wobnadenje prošeše, bohužel bjez wuspěcha. Tute njelubozne dožiwjenja wotrosćacu młodu holcu trajnje wobliwowachu.

Zo so jej móžnosć skičeše, po zakončenju zakładnje šule wyšu šulu wopytać a maturu zložić, njeběše při jeje socialnym pozadku tehdy samozrozumliwe. Njejsym zhonil, kajki, ale někajki dobry duch je naležnosć čłowjesce w dobrym zmysle rjadowať. Zeznach so z njej, hdyž započachmoj 1. poźnjenca 1958 zhromadnje na Serbsku wyšu šulu w Budyšinje chodźić. W rozmołwje bórce pytnychmoj, zo so namaj jazyk serbsce lěpje wjerći hač němsce. Tak smój čas žiwjenja jenož potom němsce mjez sobu rečaloj, hdyž wobstejnosće naju nučachu.

Wórša běše jara wobdarjena, a to nimale w kóždym předmjeće. Běše so tehodla, kaž nimale wšityc hólcy, za prirodnowědnú a nic za starorěčnu rjadownju rozsudžila. Scěh tuteho rozsuda bě, zo měješe sebi zhromadnje z towaršku Gabrielu mjez dobrym dwanatkom hólcow připóznać wubědźić. Tak wuwi so k njej, pozdžišo w Biskopicach bydlacej a skutkowacej dr. med. dent. Gabrieli Wirthowej, wuske přecelstwo, kiž cyłe žiwjenje traješe.

Na zakładže swoje wobdarjenosće by Wórši móžno było, so po maturice za jej luby techniski směr rozsudźić. Swójbnu tradiciju sledujo pak nastupi wukublanje w ratarstwie a sta so z fachowej dźělaćerku za skotarstwo. Wša próca wo studijne městno za weterinarnu medicinu wosta bjez wuspěcha. Hdyž bě wona w jědnatce, bě jej bratr zemřel, štož zawěsće k rozsudej dopomhaše, město njedocpějomneho weterinarstwa studować medicinu.

Wotpowědne studijne městno dósta na Lipsčanskej uniwersiće. Za studentski čas bydleše w serbskim internacie a angažowaše so w narodno-kulturnym žiwjenju. Sta so z aktiwnej člonku katolskeje studentskeje wosady, štož k skrućenju jeje žiwjenskich zasadow přinošowaše. Zdoby sebi tu tež

Wórša Pjechec-Schmellerowa (srjedža) 2015 na rjadowniskim zetkanju w Budyšinje

Foto: Arnd Zoba

dobrych přecelow, z kotrymiž přez wjele lět styki haješe.

Za čas wukublanja mjez namaj zwiska njeběše. To so změní, hdyž nastupi wona džělowe město jako fachowa lěkarka za powšitkownu medicinu w domjacych Pančicach-Kukowje. Spěwaše tam w chórje Lipa sobu a widžachmoj so časčišo na chórowych koncertach. Na spočatku wósomdziesiątych lět rozprawješe mi mój nan, zo běše w měsće Wóršu zetkať a wot njeje zhonil, zo so w blišim času do Zwjazkoweje republiki Němskeje přesydlili. Trochu zrudnaj so prašachmoj, hač je to prawy krok.

Nowozapočatk „w zapadže“ běše za nju w kóždym nastupanju čežki. Skónčnje namaka sej we Wertheimje-Höhenfeldže nowu domiznu, wuda so na Theodora Schmellera a załoži sej lěkarsku praksu. Mandželskimaj narodži so syn ze serbskim mjenom Jan.

Přewróť a wotewrjenje hranicy běchu jej wityny dar. Kontakty do Łužicy, kiž běše wuměnjajam wotpowědujo cyły čas wudržowala, móžeše nětko zaso wožiwić. Z přeswědčenjom katolska, haješe wuske styki z ewangelskej Wirtheč swójbu w Biskopicach, štož tež wo jeje ekumeniskim zmyslenju swědči. Wurjadne wjesele pak jej bě, hdyž staršiske kubło w Miłočicach do rukow jeje sotrowca a z tym zaso do swójbnego wobsydstwa přěndže a hdyž móžeše tam w raju swojeho dźěcatstwa někotre dny přebywać. W jeje domje we Wertheimje-Höhenfeldže běše kóždy wopytawar z Łužicy wityny hósć. Wopyt wopytawo kazaše často přistajenym, so ze serbskeje chorhoju k wujězdej awtodrohi podať a tam na wopytawarjow čakać.

Po přewróće mějach z Wóršu hdys a hdys telefoniski zwisk. Rjadowniske zetkanja běchu namaj wityna skladnosć k bjesadže.

Wospjet wona při tym zwurazni, zo dyrbjeli katolscy a ewangelscy Serbja wjacore mjezsobnych stykow hajić. Často na mnje zwonješe, hdyž běše w Serbskej protyce čitajo něšto wote mnje spisaneho nadešla. Posledni raz běše to w nazymniku zašleho lěta, někotre dny před jeje wotchadom na Božu prawdu.

Na našim poslednim rjadowniskim zetkanju so Wórše prašach, hač njepremysluje wo tym, so na wuměnk podať. Na to mi wotmołwi, zo ma wjele pacientow, kiž su po załoženju jeje praksy někak 60 lět stare k njej k lěkowanju přišli. Hdyž jim tute prašenje naspomni, dóstanje spěšnje wotmołwu: „Wy na wuměnk? Tajka młoda, to tola njeńdže!“

Tak džěfaše dale, doniž jeje wot dohodbeje chorowatosće wošlabjene čělo službu njezapraji. Z krutej žiwjenskeje wolu sadžeše wšu nadžiju na operaciju, kiž pak wočakowany wuspěch njepřinjese. Po dołhim času rehabilitacije běše drje doma, ale slaba. Swěru so mandželski wo nju kaž tež wo praksu a ležownosć staraše. Wjeseleše so, hdyž při telefonje serbski hłós wuslyša. Kaž druhim čežam žiwjenja nochcyeše so chorosći podwolić, byrnjež měješe w tutym času dalše horjo znjesć. Jenička wnučka zemře a w poźnjencu dyrbjese swojeho mandželskeho pochować.

Rozsudži so za wospjetnu operaciju. W chorowni so čežka infekcija přidruži a wona so hižo domoj njewróći. Bóh Knjez ju 7. hodownika 2021 z tuteje časnosće wotwoła. Chowanje běše 14. hodownika w Höhenfeldže, rekwiem za nju swjećachu w Gamburgu.

Budžemy rady na nju spominać, na stajnje wjesołu serbsku lěkarku, našu towaršku Wóršu Pjechec-Schmellerowu.

Arnd Zoba

Powěšće

Před cyrkwu w Husce steji jako pomnik wustłuženy wulki železny zwón, lacy 1955 w li-jerni Lattermann w Apolda. Na nim steji němski a serbski napis: „O, Land, Land, höre des Herrn Wort. Stuzće temu Knjezej z wjeselom.“ Hromadže z dalšimaj zwonmaj jón tehdyši serbski wosadny farar Jan Paler 12. junija 1955 w Husce poswjećić. W 1980tych lětach so zwón pukny a so z toho časa wjac njewužiwaše.

Foto: Trudla Malinkowa

Minakał. Njedzelu, 2. januara, swjećeše nowa, spočatk lěta 2022 wutworjena wulkowosada, kiž so Hornjołužiska hola a haty mjenuje, swoje załoženske kemše w Minakałskim Božim domje. Nowej wulkowosadže přisłušeja dotalne wosady Minakał-Łupoj, Chwaćicy, Klukš, Rakecy a Njeswačidło z dohromady wjac hač 4 000 wěriwymy. Zarjadniske sydło je na farje w Minakale, hdžež je městno za noweho fararja dotal hišće njewobsadźene. Wulkowosadu zastarataj nětko fararka Susanne Aechtner z Njeswačidła jako nawodnica a farar dr. Robert Malink z Rakec.

Budyšin. K swojemu tradicionelnemu eku-meniskemu nyšporje zeńdžechu so katolscy a ewangelscy Serbja njedzelu, 2. januara, w cyrkwi Našeje lubeje Knjenje. Pře-

dowanje měješe tachantski farar Wito Šcapan, liturgiju sup. Krystof Rummel. Džěći a młodostni katolskeje wosady wobohačichu nyšpor z hodownej hru a spěwnymi přinoškami. Čitanje měješe Jurij Žur z Hrubjelčic, próstwy přednješeje Tereza Bejmakowa ze Šcijec a Ludmiła Bizoldowa z Budyšina. Hewak po nyšporje zwučena hodownička dyrbješe korony dla wupadnyć.

Žyłow. Njedzelu, 9. januara, swjećeše fararka Katharina Köhlerowa z něhdže 25 kemšerjemi dwurěčnu Božu službu w Žylovskej cyrkwi. Planowany wustup chóra Łužyca korona-postajenjow dla njebě možny, tak zo přewza spěwanje Diana Šejcowa wot pišćeloweje lubeje. Po rěči běchu kemše hłownje serbske ze snadnym němskim podžělom. Za serbsce njerozumjacych bě předowanje w němskej rěči na wosebitym łopjenu wotčišćane.

Rakecy. Ze załoženjom wulkowosady Hornjołužiska hola a haty z tuchwilu jenož dwěmaj fararjomaj njeje hižo zawěšćene, zo so we wšěch přislušnych cyrkwach kóždy njedzelu kemše wotměja. Tehodla zarjaduje wotnětkka kóždy mjesac jónu z lajkow wobstejace towarstwo w Rakečanskim Božim domje njedzelu w džesačich tak mjenowany Boži čas (Gotteszeit). Na přem zarjadowanju tajkeho swobodnocyrkwinskeho razu njedzelu, 9. januara, wobdželi so nahladna ličba kemšerjow.

Klětno. Hač do skónčenja hodowneho časa 2. februara bě w Klětnjanskej ewangeliskej cyrkwi wustajeńca 50 božich narodkow widjeć. Wone su z wobsydstwa bywšeje konsistorialneje radźičelki EKBO Margot Kempen ze Zhorjelca, kotraž bě hromadže ze swojim mjeztym zemřetym mandželskim w běhu lět wulku zběrku wjac hač 500 božich narodkow ze wšeho swěta znosyła. W Klětnom wustajene eksemplary pochadzachu mjez druhim z Ukrainy, Italskeje, Francoskeje, Pólskeje, El Salvador, Kameruna, Vietnama a z Philippinow.

Mały Wjelkow. Spočatk lěta je město Budyšin při starym pohrjebnišću w Małym Wjelkowje pječ nowych lipow sadzić dało. Z tym narunachu so štyri stare lipy, kotraž dyrbjachu zašly čas na Kěrchowskim puću podrězać. Nowe, hižo dosć wulke štomy wudospólnjeja aleju, kotraž wjedže k Božej roli bratrowskeje wosady.

Dary

W decembru je so dariło za Serbske ewangelske towarstwo trójce 100 eurow a 12 eurow, za wudaće džěčaceho a młodžinskeho spěwnika trójce 100 eurow, 80 eurow a 50 eurow kaž tež za Pomhaj Bóh 100 eurow, 42 eurow, 32 eurow, 24 eurow, dwójce 22 eurow, 14 eurow a 6 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 75 lětami, 10. februara 1947, zemřě kubler **Jan Awgust Pětr** w Bórku pola Budyšina. Wón pochadžeše z Bobolc, hdžež bě so 1868 na statoku č. 12 (džensa Bobolčanska dróha 12) jako džewjate džěčo do serbskeje burskeje swójby narodźił. Wopyta Michałsku šulu w Budyšinje a bu 1883 w Michałskej cyrkwi serbsce konfirměrowany. Něhdže mjez 1899 a 1906 přesydlil so na kubło č. 11 w Bórku (džensa Hněwsečanska dróha 16), na kotrymž hač do swojeje smjerće hospodarješe. 1906 wožen so z kublerskej džowku z Wuric. Mandželstwo wosta najskerje bjez džěći. Jako naslědnik překupca Arnošta Barta z Brězynki přewza 1914 předsydstwo Wjesneho wólbneho towarstwa. Zhromadnje z kublerjom Michałom Koklu z Chróšćic wustupowaše jako přećiwnik Domowiny. W rozestajenjach wo přichod Serbow po Přenjej swětowej wójnje wobroći so přećiwo narodnym zaměrám Arnošta Barta a jeho podpěrarjow, kiž so na wusku zhromadnosć z Českej orientowachu, a załoži Zwjazk saksoswěrných Serbow. We Weimarskej republice bě zapóslanc Sakskeho krajneho sejma a wot 1927 druhy předsyda ratarskeho zwjazka w Budyškim wokrjesu. Jeho posledni wotpočink na Michałskim pohrjebnišću w Budyšinje njeje zdžeržany.

T.M.

Přeprašujemy

W februaru wusyła so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhlósu.

- 06.02.** 4. njedzela do póstneho časa
10.15 kemše w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (sup. n. w. Malink)
- 09.02.** srjeda
19.00 Bjesada w Rakecach w farskej brážni (filmowy wječork)
- 20.02.** 2. njedzela do póstneho časa
12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (sup. Rummel)
- 21.02.** pónđzela
18.00 pśedsedařstwo STSR, Serbske wósadne zmakanišćo
- 24.02.** štwórtk
18.30 Bjesada w Bukecach na farje
- 06.03.** Invokavit
10.15 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (fararka Malinkowa)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiśc: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Němskeho zwjazkowego sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.
Lětny abonement plaćić 8 eurow.